

21. 1. 2022

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Nahlížení do spisu

Jen soud rozhoduje o vině a trestu. Každý je považován za nevinného, jen soud může pravomocným rozsudkem určit kdo je vinen. Obviněný má právo na obhajobu před soudem. Těmito třemi větami se dá stručně shrnout obsah prvních tří odstavců čl. 40 zákona č. [2/1993](#) Sb., Listina základních práv a svobod, a zároveň se jedná o základní předpoklady práva na spravedlivý proces. Z toho vyplývá, že je-li poslední z uvedených práv, tedy právo obviněného na obhajobu před soudem, jedním ze základních práv trestního řízení, pak právo nahlížet do spisu je esenciální složkou práva na obhajobu.

Obviněný z trestného činu musí mít dle čl. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod čas a možnost k přípravě obhajoby. Aby bylo vůbec možné obhajobu připravit, je nutné, aby obviněný věděl, co přesně je mu kladeno za vinu, a k tomu slouží právo nahlížet do spisu. Toto právo je obecně upraveno v § 65 zákona č. [141/1961](#) Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů, a následně je zakotveno i v § 166 téhož zákona.

Zmíněné ustanovení § 65 trestního řádu upravuje právo nahlížet do spisu tak, že osobami oprávněnými do spisu nahlížet, činit si z něj výpisky, poznámky či kopie jsou obviněný, poškozený, zúčastněná osoba a jejich obhájci a zmocněnci. V případě plně nesvéprávného či na svéprávnosti omezeného obviněného, poškozeného nebo zúčastněné osoby mají uvedené oprávnění i jejich zákonní zástupci a opatrovníci. Jiné osoby mohou do spisu nahlížet také, ale již zde platí určitá omezení. K nahlížení a výkonu oprávnění pořízení poznámek či kopie je nutný souhlas předsedy senátu a doložení, že nahlížení do daného spisu je potřebné k výkonu práv daného, v řízení nezainteresovaného, člověka.[\[1\]](#) V případě nahlížení do spisu během přípravného řízení jsou kritéria nahlížení jiných osob totožná, ale nutný souhlas vydává státní zástupce nebo policejní orgán.[\[2\]](#)

Podle ustanovení § 166 trestního řádu umožní policejní orgán po skončení vyšetřování obviněnému, jeho obhájci a poškozenému, který podal návrh podle § 43 odst. 3 trestního řádu, v přiměřené době prostudovat spis a učinit návrhy na doplnění vyšetřování.

Právo nahlížet do spisu je však omezeno ve svém rozsahu výjimkou, která stanovuje zákaz nahlížet do protokolu o hlasování a do osobních údajů utajeného svědka.[\[3\]](#) Zároveň je podle § 65 odst. 5 a 6 také nutné při povolování nahlížení do spisu učinit taková opatření, které zachovají tajnost utajovaných informací dle zvláštního zákona či údajů, na něž se vztahuje povinnost mlčenlivosti. Vedle toho je také stanoveno oprávnění státního zástupce nebo policejního orgánu odeprít právo nahlížet do spisu a činit si z něj poznámky a kopie ze závažných důvodů. To je ovšem možné pouze v přípravném řízení a pouze před tím, než je obviněný a jeho obhájce upozorněn na možnost spis prostudovat. Taktéž není možné odeprít nahlížení do spisu ve chvíli, kdy je sjednávána dohoda o vině a trestu.[\[4\]](#)

Výše uvedený popis se týkal nahlížení do spisu před zahájením a v průběhu trestního řízení před soudem. K tomu existuje také i poměrně značné množství judikatury, která vykládala a zpřesňovala výklad jednotlivých ustanovení trestního řádu zabývajících se právem nahlížet do spisu. Nicméně až nyní se Ústavní soud ve svém nálezu sp. zn. II. US 2156/21 zabýval skutečností, zda lze odeprít právo nahlížet do spisu odsouzenému, který byl již pravomocným rozsudkem odsouzen k trestu odnětí svobody a vyhýbá se nástupu trestu.

Ústavní soud ve svém rozhodnutí konstatoval, že: „Ačkoli § 65 trestního řádu hovoří o obviněném,

tento pojem je třeba vykládat ve spojení s § 12 odst. 7 trestního řádu, podle něhož se obviněným rozumí též obžalovaný a odsouzený, pokud z povahy věci nevyplývá něco jiného.“[5] A proto „Ústavní soud neshledává důvod, proč by se právní úprava nahlížení obviněného do spisu neměla vztahovat i na odsouzeného.“[6] Ústavní soud tak dovodil, že úprava práva nahlížet do spisu podle § 65 trestního řádu spadá i na odsouzeného. Tím je dáno i to, kdo a za jakých podmínek může odeprít právo nahlížet do spisu, dělat si z něj poznámky a kopie odsouzenému či jeho právnímu zástupci.

V daném sporu Ústavní soud shrnul, že Okresní soud v Ústí nad Orlicí obhájci odsouzeného „nahlédnutí do spisu neumožnil kvůli tomu, že žádost o nahlížení do spisu nebyla zdůvodněna a že se stěžovatel [pozn. aut.: odsouzený] vyhýbá výkonu trestu odnětí svobody, přičemž nahlédnutí do spisu by mu mohlo pomoci tento stav udržovat.“[7] Jak dále konstatoval Ústavní soud: „Ani jeden z těchto důvodů ve světle § 65 trestního řádu neobstojí.“[8]

Podle § 65 odst.1 trestního řádu je nutnost prokázat právní důvod pouze u osob odlišných od obviněného, poškozeného a zúčastněné osoby, přičemž jak je již uvedeno výše, pojem „obviněný“ zahrnuje dle nálezů Ústavního soudu i pojem „odsouzený“. Z tohoto důvodu je dle uváděného nálezů irelevantní, zda byla žádost o nahlížení do spisu zdůvodněna či nikoliv.[9]

Okresní soud jednal v rozporu s ustanovením § 65 trestního řádu taktéž tím, že odmítl nechat právního zástupce odsouzeného do spisu nahlédnout i přesto, že zákon nezná ve vykonávacím řízení období odepření ze závažných důvodů jako je tomu v řízení přípravném.[10]

Z výše uvedeného vyplývá, že právo na obhajobu dle čl. 40 odst. 3 listiny, respektive jeho část v podobě nahlížení do spisu plně svědčí nejen osobám uvedeným v § 65 odst. 1 trestního řádu, ale i osobě odsouzeného a jeho právnímu zástupci, a to i přesto, že se odsouzený vyhýbá nástupu trestu odnětí svobody.

JUDr. David Řezníček, LL.M., Ph.D.,
advokát

Mgr. Daniel Kadlec

REZNICEK & CO.

[Řezníček & Co. s.r.o., advokátní kancelář](#)

Krajinská 281/44
370 01 České Budějovice

Tel.: +420 386 323 247
e-mail: reznicek@reznicek.com

[1] Takovým nezajímavým člověkem je podle komentáře např. jiná osoba než obviněný, která žádá vyjmutí věcí ze zajištění, zájmové sdružení občanů nebo důvěryhodná osoba nabízející jako náhradu vazby převzetí záruky za další chování obviněného a za to, že se na vyzvání dostaví k soudu, majitel zajištěných peněz na účtu u banky nebo jiného subjektu, který vede účet pro jiného, osoby, které mohou podat ve prospěch obviněného stížnost nebo dovolání či návrh na obnovu řízení a další (ŠÁMAL, Pavel, GRIVNA, Tomáš. § 65 [Právo nahlížet do spisů]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád I, II, III. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 706.).

[2] § 65 odst. 1 zákona č. [141/1961](#) Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů.

[3] Tamtéž.

[4] § 65 odst. 2 zákona č. [141/1961](#) Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů.

[5] Nález Ústavního soudu ČR, sp. zn. II. ÚS 2156/21, odst. 21.

[6] Tamtéž.

[7] Tamtéž, odst. 24.

[8] Tamtéž.

[9] Tamtéž, odst. 25.

[10] Tamtéž, odst. 26.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Praktický návod na úspěch žádosti o podmíněné propuštění od roku 2026](#)
- [Přijetí prohlášení viny a povinnost soudu vypořádat námitky poškozeného](#)
- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)

- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)
- [Novela § 196 trestního zákoníku: racionální korekce, nebo oslabení ochrany dítěte?](#)
- [Vybrané aspekty trestného činu podvodu podle § 209 TrZ ve světle judikatury](#)
- [Zásadní novinky v oblasti trestní odpovědnosti právnických osob v roce 2026](#)